

Titel: Vattkoppor och bältdros på vårdavdelning		Dokumenttyp Vårdrutin	
Godkänt av: Styrgruppen för smittskydd och vårdhygien i Uppsala län /	Godkänt den:	2011-07-01	
Kategori: Vård/medicinska riktlinjer			
Skapat av: Sektionen för vårdhygien i Uppsala län	Skapat den:	2005-02-15	
Granskad av: Infektionskliniken Akademiska sjukhuset			
Reviderat av: Sektionen för vårdhygien i Uppsala län	Reviderat den:	2011-07-01	

Bakgrund

Vattkoppor är en mycket smittsam infektionssjukdom som orsakas av varicella-zostervirus (VZV). Virus finns i blåsornas sekret och i luftvägarnas slemhinnor. De flesta vuxna har haft primärinfektionen som i dagligt tal benämns vattkoppor (varicella). Många utan att veta om det.

Nyfödda som smittas av modern med vattkoppor strax före eller efter förlossningen kan få allvarlig sjukdom.

VZV stannar kvar i kroppen efter primärinfektionen och kan senare under livet reaktiveras och ge upphov till bältdros (zoster). Bältdrosen är i regel lokal, halvsidig och begränsar sig till utbredningsområdet av en känselnerv.

Patienter med immunbrist kan få blåsor även på andra delar av kroppen, sk generaliserad bältdros.

Den som vistats på samma avdelning som den första patienten från 1-2 dygn före första blåsan tills alla blåsor torkat in betraktas som exponerad.

Inkubationstiden är 10-21 dagar.

Inkubationstiden **förlängs** till 28 dagar då VZV immunglobulin givits.

VZV tillhör herpesvirusgruppen och inaktiveras snabbt med vanliga rengöringsmedel.

Riskavdelningar

Barnavdelningar, förlossnings-, BB-, och neonatalavdelningar samt avdelningar med patienter med immunbrist räknas som riskavdelningar eftersom VZV där kan ge upphov till mycket allvarlig sjukdomsbild.

Smittsamhet

Vattkoppor/primärinfektionen

Indexfallet vid vattkoppor är smittsamt från 1-2 dygn före debut av blåsa och till dess blåsorna torkat in (ca 5-6 dagar).

Smitta sker luftburet eller via droppar och direktkontakt. Patienten ska vårdas i isoleringsrum med sluss.

Bältdros/recurrent infektion

Smitta vid bältdros sker vid direktkontakt tills blåsorna torkat in.

Bältdros inom ett lokalt hudparti är som regel mindre smittsamt än den generaliserade bältdrosen som kan vara lika smittsamt som den primära vattkoppsinfektionen.

Diagnostik

Kontakta viruslaboratoriet tel 018-611 39 16 eller 018-611 28 25 dagtid, vardagar för akutsvar.

Blåsbottenskrap

Cosmic RoS

Välj "Varicella-zostervirus DNA (PCR) blås" och ange insjukandedatum,/expositionsdatum och frågeställning under Medicinsk information.

Pappersremiss, Mikrobiologi 2, finns vid behov att skriva ut på www.akademiska.se/remisser.

1. välj en eller flera fuktande blåsa/blåsor eller en färsk blåsa och lyft av blåstaket
2. tvätta rent från var och sekret
3. använd Virocult-set eller fukta en steril bomullspinne med fysikalisk NaCl
4. rotera provtagningspinnen mot blåsbotten
5. placera pinnen åter i Virucult-settet eller i sterilt plaströr utan tillsats av vätska

Serologisk diagnostik / immunitetsundersökning

Cosmic RoS

Välj IgG- och IgM-antikroppar mot varicella eller blocket serum_VZV varicella-Zoster virus. Ange insjukandedatum/expositionsdatum och frågeställning under medicinsk information.

Pappersremiss, Mikrobiologi 2, finns vid behov att skriva ut på www.akademiska.se/remisser.

Blodprov tas i vacuum-rör utan tillsats (t ex med röd propp), 5-10 ml för vuxna, barn minst ett microtainer-rör.

Handläggning av exponerade

Patienter

Den som vistats på samma avdelning som den första patienten från 1-2 dygn före första blåsan tills alla blåsor torkat in betraktas som exponerad.

Det är av största vikt att exponerade barn och vuxna (inklusive nyförlösta och nyfödda) omedelbart bedöms och handläggs i samråd med infektionsläkare och barnläkare.

Patienter som inte har haft vattkoppor bör skrivas hem inom 10 dagar efter första kontakt med smittad patient. De bör inte återintas inom 28 dagar efter första kontakten. Detta på grund av inkubationstiden och risken att insjukna (smittrisk!).

Personal som exponerats för VZV-virus

Personal som exponerats för VZV-virus och som arbetar på spädbarnsavdelning, BB och andra avdelningar där patienter har nedsatt infektionsförsvar ska kontakta infektionsmottagningen vid Akademiska sjukhuset (tel. 018-611 5629) för undersökning och provtagning.

All personal som tror eller vet att de inte haft vattkoppor immunitetundersöks. Icke immun personal avstängs fr o m dag 10 efter första kontakten t o m dag 21 efter sista kontakten, och erbjuds vaccination.

Personal som insjuknar i vattkoppor, stannar hemma tills blåsorna torkat in (i regel inom 10 dagar efter insjuknandet).

Personal med bältros

Personal som arbetar på spädbarnsavdelning, BB och andra avdelningar där patienter har nedsatt infektionsförsvar bör avstängas från patientvård till blåsorna torkat in.

Personal som har en intorkad bältros som kan täckas av kläder kan i allmänhet gå i arbete.

Omvårdnad

Rum **enkelrum med ventilerad sluss** för patienter med vattkoppor och generaliserad bältros
enkelrum för patient med bältros
Kuvös är ej tillräcklig som enkelrum.

Personal tillämpa basala hygienrutiner. Använd tät långärmad skyddsrock med mudd och handskar vid direktkontakt med patient som har utslag/sår.

Spill Torka med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel.

Avfall Avfallspåsen tillsluts i vådrummet och läggs i avfallssäcken i desinfektionsrummet.

Tvätt Hanteras som vanlig tvätt. Lägg i tvättsäck och förslut den inne på vådrummet.

Daglig städning Rengör med rengöringsmedel.

Slutstädning Rengör med rengöringsmedel. Rummet kan tas i bruk när städningen är slutförd.